

Wet oneerlijke handelspraktijken landbouw- en voedselvoorzieningsketen: “van boer tot bord”

S.A. Krusinga, datum 13-09-2021

Datum

13-09-2021

Auteur

S.A. Krusinga^[1]

JCDI

JCDI:ADS289642:1

Vakgebied(en)

Verbintenissenrecht / Europees verbintenissenrecht

Met ingang van 1 november 2021 zal de Wet oneerlijke handelspraktijken landbouw- en voedselvoorzieningsketen^[2] in werking treden.^[3] Deze wet ziet op de landbouw- en voedselvoorzieningsketen en verbiedt oneerlijke handelspraktijken in bepaalde handelsrelaties tussen leveranciers en afnemers van landbouw- en voedingsproducten. Dat betekent dat deze wet voor vele spelers relevant is.

Inleiding

De Wet oneerlijke handelspraktijken landbouw- en voedselvoorzieningsketen (hierna ook: de wet) strekt tot implementatie van richtlijn (EU) 2019/633 inzake oneerlijke handelspraktijken in de relaties tussen ondernemingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen (hierna ook: de richtlijn).^[4] Terzijde zij opgemerkt dat de datum van inwerkingtreding van deze wet (op 1 november 2021) afwijkt van het beleid inzake vaste verandermomenten, dat uitgaat van inwerkingtreding van wetten op 1 januari of 1 juli. De reden voor deze afwijking is gelegen in de wens om aan te sluiten bij de datum genoemd in artikel 13 lid 1 van de hiervoor genoemde richtlijn.^[5]

In deze bijdrage zal ik allereerst het doel van de hiervoor genoemde richtlijn bespreken, waarna ik zal ingaan op de het toepassingsgebied van de wet en de daarin opgenomen oneerlijke handelspraktijken. Ik sluit af met enkele opmerkingen over de handhaving en inwerkingtreding van de wet.

De richtlijn (EU) inzake oneerlijke handelspraktijken in de relaties tussen ondernemingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen

De aanleiding voor het aannemen van de richtlijn is onder meer gelegen in de bescherming van de leverancier van landbouwproducten. De eerste overweging in de considerans van de richtlijn spreekt van ‘aanzienlijke onevenwichtigheden in de onderhandelingspositie tussen leveranciers en afnemers van landbouw- en voedingsproducten’. Die onevenwichtigheden leiden, aldus is de Europese gedachte, ‘waarschijnlijk tot oneerlijke handelspraktijken wanneer grotere en machtigere handelspartners bepaalde praktijken of contractuele regelingen die in verband met een verkooptransactie voor hen voordelig zijn, trachten door te drukken. (...) Met het oog op het terugdringen van dergelijke praktijken die waarschijnlijk een negatieve invloed op de levensstandaard van de landbouwbevolking hebben, moet op Unieniveau een minimumnorm ter bescherming tegen oneerlijke handelspraktijken worden vastgesteld’.

De richtlijn beoogt bescherming te bieden aan landbouwproducenten en natuurlijke personen of rechtspersonen die landbouw- of voedingsproducten leveren. Zoals volgt uit onderdeel 5 van de considerans van deze richtlijn zijn er vele spelers betrokken bij de weg die landbouw- en voedingsproducten afleggen “van boer tot bord”. In de verschillende stadia van de productie, verwerking, marketing, distributie en detailverkoop van landbouw- en voedingsproducten zijn immers verschillende partijen actief. Uit overweging zes volgt dat bij het invoeren van deze richtlijn ook een rol heeft gespeeld dat het landbouwbeleid meer marktgeoriënteerd is dan in het verleden, als gevolg waarvan bescherming tegen oneerlijke handelspraktijken belangrijker is geworden voor marktdeelnemers die actief zijn in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen.

De kern van de richtlijn wordt gevormd door de in artikel 3 opgenomen oneerlijke handelspraktijken. De richtlijn maakt onderscheid tussen handelspraktijken die in bepaalde handelsrelaties tussen afnemers en leveranciers van landbouw- en voedingsproducten altijd verboden zijn (‘zwarte lijst’) en handelspraktijken die verboden zijn, tenzij ‘zij eerder op duidelijke en ondubbelzinnige wijze zijn overeengekomen in de leveringsovereenkomst of in een daaropvolgende overeenkomst

tussen de leverancier en de afnemer' ('grijze lijst').

Oneerlijke handelspraktijken in de handelsrelaties tussen kleinere leveranciers en grotere afnemers

Zoals gezegd strekt de wet tot implementatie van de hiervoor genoemde richtlijn. Een leverancier in de zin van de wet is, kort gezegd, een landbouwproducent die landbouw- en voedingsproducten verkoopt, of een groepering van dergelijke landbouwproducenten, zoals producentenorganisaties, leveranciersorganisaties en verenigingen van dergelijke organisaties. Een afnemer is een natuurlijk persoon of rechtspersoon, niet zijnde een consument, of een overheidsinstantie in de EU, die landbouw- en voedingsproducten koopt, of een groepering van dergelijke natuurlijke personen of rechtspersonen.

De bescherming die deze wet biedt aan leveranciers geldt uitsluitend in handelsrelaties tussen een kleinere leverancier en een grotere afnemer, waarbij de gehele omzet van de betrokken ondernemingen bepalend is. Artikel 5 van de wet geeft op basis van kwantitatieve criteria exact aan in welke verhoudingen de wet van toepassing is en doet dit aan de hand van de verhouding tussen de omzet van de leverancier en de omzet van de afnemer.

Artikel 5 van de wet bepaalt dat de regeling inzake oneerlijke handelspraktijken geldt tussen de volgende partijen:

- a.** een leverancier met een jaarlijkse omzet van ten hoogste € 2.000.000,- en een afnemer met een jaarlijkse omzet van meer dan € 2.000.000,-;
- b.** een leverancier met een jaarlijkse omzet van meer dan € 2.000.000,- en ten hoogste € 10.000.000,- en een afnemer met een jaarlijkse omzet van meer dan € 10.000.000,-;
- c.** een leverancier met een jaarlijkse omzet van meer dan € 10.000.000,- en ten hoogste € 50.000.000,- en een afnemer met een jaarlijkse omzet van meer dan € 50.000.000,-;
- d.** een leverancier met een jaarlijkse omzet van meer dan € 50.000.000,- en ten hoogste € 150.000.000,- en een afnemer met een jaarlijkse omzet van meer dan € 150.000.000,-;
- e.** een leverancier met een jaarlijkse omzet van meer dan € 150.000.000 en ten hoogste € 350.000.000,- en een afnemer met een jaarlijkse omzet van meer dan € 350.000.000,-;
- f.** een leverancier met een jaarlijkse omzet van ten hoogste € 350.000.000,- en een afnemer die een overheidsinstantie is'.

De artikelen 2 en 3 van de wet bevatten een lijst met oneerlijke handelspraktijken die onrechtmatig zijn wanneer een afnemer van landbouw- of voedingsproducten deze handeling verricht jegens een leverancier. Artikel 2 lid 1 bepaalt dat een afnemer die landbouw- of voedingsproducten koopt onrechtmatig handelt jegens een leverancier indien hij een van de daar genoemde handelspraktijken verricht. Ook artikel 3 van de wet bevat een overzicht van oneerlijke handelspraktijken. Een afnemer handelt jegens een leverancier ook onrechtmatig indien hij een van deze oneerlijke handelspraktijken verricht, tenzij de betreffende handelspraktijk 'voorafgaand helder en ondubbelzinnig schriftelijk is overeengekomen tussen de leverancier en de afnemer'.

Een oneerlijke handelspraktijk in de zin van artikel 2 van de wet ('zwarte lijst') doet zich voor, bijvoorbeeld, indien de afnemer een bestelling van *bederfelijke* landbouw- en/of voedingsproducten op zodanig kort termijn annuleert dat niet redelijkerwijs kan worden verwacht dat de leverancier een alternatief kan vinden voor het verhandelen of het gebruik van die producten, waarbij een termijn van minder dan dertig dagen altijd als een korte termijn wordt beschouwd. Bederfelijke landbouw- en voedingsproducten zijn, blijkens artikel 1 van de wet, landbouw- en voedingsproducten die vanwege de aard ervan of het stadium van verwerking ervan binnen dertig dagen na de oogst, productie of verwerking ongeschikt voor verkoop kunnen worden. Een andere oneerlijke handelspraktijk in de zin van artikel 2 van de wet kan, bijvoorbeeld, zijn het door de afnemer eenzijdig wijzigen van bepaalde voorwaarden van een leveringsovereenkomst.

Ook (te) late betaling door de afnemer wordt als een oneerlijke handelspraktijk in de zin van artikel 2 van de wet beschouwd. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen bederfelijke en niet-bederfelijke producten. Voor bederfelijke producten wordt, kort gezegd, betaling later dan dertig dagen na de levering, of dertig dagen na het einde van de overeengekomen leveringstermijn indien producten op regelmatige basis worden geleverd, beschouwd als niet verenigbaar met eerlijke handel. Voor niet-bederfelijke producten geldt als regel een termijn van zestig dagen. Deze bepalingen inzake (te) late betaling zijn specifieke voorschriften voor de landbouw- en voedingssector met betrekking tot de in de richtlijn (EU) 2011/7 (betreffende bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransacties) vastgestelde bepalingen inzake betalingstermijnen.

Een oneerlijke handelspraktijk in de zin van artikel 3 van de wet ('grijze lijst') doet zich voor, bijvoorbeeld, wanneer de afnemer van de leverancier een vergoeding verlangt voor de kosten van opslag, de uitstalling of de opname in het assortiment van landbouw en voedingsproducten of voor het op de markt aanbieden van dergelijke producten. Hetzelfde geldt indien de afnemer van de leverancier verlangt dat hij betaalt voor het maken van reclame voor, of de marketing van, landbouw- en voedingsproducten of als de afnemer van de leverancier verlangt dat hij personeel betaalt voor de inrichting van de ruimten die voor de verkoop van de producten van de leverancier worden gebruikt.

Inwerkingtreding

Overeenkomsten die reeds tot stand gekomen waren voor de datum van publicatie van de wet hoeven niet direct te worden aangepast aan deze nieuwe wetgeving. Blijkens artikel 12 van de wet is de wet op deze overeenkomsten immers niet direct van toepassing. Uiterlijk twaalf maanden na de dag van publicatie van de wet in het Staatsblad dienen deze overeenkomsten evenwel in overeenstemming te worden gebracht met de wet. De wet is op 15 april 2021 in het Staatsblad gepubliceerd. Dat betekent dat vanaf 16 april 2022 alle overeenkomsten in overeenstemming moeten zijn gebracht met de nieuwe wet. Op overeenkomsten die tot stand zijn gekomen tussen het moment van publicatie en het tijdstip van inwerkingtreding van de wet is deze overigens wel meteen van toepassing met ingang van 1 november 2021.^[6] Het spreekt voor zich dat ook op overeenkomsten die na 1 november 2021 tot stand komen deze nieuwe wet direct van toepassing is.

Handhaving

De handhaving van de wet kan vanzelfsprekend via de civiele rechter. Daarnaast voorziet de wet ook in een systeem van bestuursrechtelijke handhaving. Artikel 9 van de wet verleent aan de Autoriteit Consument en Markt (ACM) de bevoegdheid om in geval van een overtreding van deze wet bijvoorbeeld een bestuurlijke boete of een last onder dwangsom op te leggen. Een dergelijke bestuurlijke boete bedraagt ten hoogste € 900.000 of, indien dat meer is, 10% van de omzet van de overtreder (art. 10 lid 1 van de wet). Ingeval van recidive kan dit bedrag verdubbeld worden (art. 10 lid 2 van de wet).

Conclusie

Met de invoering van de Wet oneerlijke handelspraktijken landbouw- en voedselvoorzieningsketen wordt de richtlijn (EU) 2019/633 inzake oneerlijke handelspraktijken in de relaties tussen ondernemingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen in Nederland geïmplementeerd. Deze wet verbiedt oneerlijke handelspraktijken in bepaalde handelsrelaties tussen leveranciers en afnemers van landbouw- en voedingsproducten. De wet is van toepassing op de handelsrelaties tussen kleinere leveranciers en grotere afnemers. Artikel 5 van de wet geeft op basis van kwantitatieve criteria exact aan in welke gevallen de wet van toepassing is en doet dit aan de hand van de verhouding tussen de omzet van de leverancier en de omzet van de afnemer. Voor de spelers in de markt van de landbouw- en voedselvoorzieningsketen is het van groot belang ervoor te zorgen dat zij reeds bestaande (duur)overeenkomsten tijdig aanpassen. Voor nieuw te sluiten overeenkomsten geldt dat deze direct na 1 november 2021 in overeenstemming dienen te zijn met deze nieuwe wetgeving; hierbij is van belang dat dit ook geldt voor overeenkomsten die na 15 april 2021 van kracht zijn geworden.

Voetnoten

[1]

Mr. S.A. Kruisinga is Professional Support Lawyer bij Van Benthem & Keulen B.V. en universitair hoofddocent bij het Molengraaff Instituut voor Privaatrecht (UU).

[2]

Wet van 3 maart 2021, houdende regels strekkende tot implementatie van Richtlijn (EU) 2019/633 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 inzake oneerlijke handelspraktijken in de relaties tussen ondernemingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen (PbEU 2019, L 111/59) (Wet oneerlijke handelspraktijken landbouw- en voedselvoorzieningsketen), *Stb.* 2021, 178.

[3]

Besluit van 26 mei 2021, tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet oneerlijke handelspraktijken landbouw- en voedselvoorzieningsketen, *Stb.* 2021, 260.

[4]

Richtlijn (EU) 2019/633 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 inzake oneerlijke handelspraktijken in de relaties tussen ondernemingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen (*Pb EU* 2019, L 111/59).

[5]

Zo stelt de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit in de Nota van Toelichting bij het Besluit tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet oneerlijke handelspraktijken landbouw- en voedselvoorzieningsketen, *Stb.* 2021, 260.

[6]

[Kamerstukken II 2020/21, 35 642, nr. 3](#) (MvT), p. 15.